

K 7/A 90

1200000867742

ОКРЪЖЕН СЪВЕТ ЗА КУЛТУРА - Р У С Е

АРХИТЕКТУРНИ ПАМЕТНИЦИ
НА КУЛТУРАТА В РУСЕ

Русе, 1979 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Освобождението на България от османско иго 1878 г. тласка икономическото и културното развитие на страната силно напред.

Русе е бил не само най-големият, но и единственият град с европейски вид.

Построената първа ж.п. линия в 1866 г. от барон Хирш спомага за засилване на търговските връзки.

Първият губернатор на Русенската област бил Алексей Тимофеев.

Първият градски инженер е австриецът Едуард Бинтер. От регулационния план в годините около 1900 г. става ясно, че гр. Русе е имал 300 квартала.

Централният градски площад е бил "Александровският площад" /сега 9-ти септември/. Там са били групирани главните обществени сгради.

Двете главни търговски улици "Александровска" /9-ти септември/ и "Николаевска" /ул. "И. Толбухин"/ са водили към централния площад.

Разширяването на града започва около 1920 - 1930 г. В благоустройствено отношение Русе е бил под влияние на Букурещ, Будапешта, Виена.

Проникването на западноевропейското влияние в архитектурата става по 3 направления:

- чрез архитектите и инженерите чужденци, работили у нас;
- чрез нашите специалисти, получили образованието си в Париж, Виена, Берлин, Петербург;
- чрез становището на българската буржоазия да изисква от специалистите подражаване на европейската архитектура.

Най-силно влияние върху архитектурата на Русе в края на XIX век оказва виенската школа и стил "модерн".

От 1880 г. до към 1908 г. господстващ стил е "неокласицизма". Фасадите на сградите в този стил не са раздвижени.

Общ белег на фасадите е пластичната украса. Тя е изработена от камък.

В архитектурната украса на голяма част от сградите се среща и скулптура.

От 1908 г. до 1915 г. стил "неокласицизм" е изместен от "сецесион", проявяващ се предимно във външната архитектура и украса.

Най-характерен белег на русенската архитектура остава нейният ансамблов облик.

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000867742

ДОХОДНОТО ЗДАНИЕ СЕГА ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР

Въпросът за построяване на "Доходно здание" е бил наболял от дълги години и едва след Освобождението му се отдава нужното значение. Името идва от това не само да задоволява културните нужди на населението, а и да носи доход на училищното настоятелство от наеми за театралния салон, библиотека, казино и магазини.

Построяването на сградата се възлага на русенския градски общински съвет за сметка на училищното настоятелство. Обявява се конкурс за проекта, чиито изисквания са: "Сградата да бъде двуетажна, числото на магазините да не бъде по-малко от 9, от които три с подница и складове за горния етаж. Освен това да се проектира едно помещение за кафене /казино/ около 200 кв.м. В горния етаж да се проектира един театрален салон - 300 кв.м., един салон за библиотека 200 кв.м.

На 20.II.1897 г. журито приема единодушно проекта получил I награда на арх.Паул Бранк от Виена. Ръководството на строежа от страна на общината се възлага на инж.Георг Ланг. поради това, че авторът на проекта предлагал неизгодни условия. Ръководството от страна на предприемача Гатю Цонев се възлага на арх.Франк Шолед.

Строителството не вървяло лесно. По време на строежа се взема решение да се изостави направата на железните ложи в театралния салон поради това, че не могат да се намерят изпълнители на детайлите по чертежа на инж.Винтер. Поради лошото време и липса на средства се отказват от декоративното каменно стълбище, пак по чертеж на инж.Винтер и го заменят с мозаично.

Моделите на скулпторните фигури на земеделието и войната, по проект на арх. Паул Бранк не са били одобрени, поради немския тип. Възложено било на инж. арх. Г. Петров да ги преправи в български тип и да ги увеличи във височина.

Проектът на театралния салон е бил изработен от учителя по рисуване Труничек и от Жоран Ромео – декоратор специалист от Народния театър в Букурещ.

Сградата е предадена 1900 г. без да бъде завършен театралния салон. Първото театрално представление се е провело 1901 г. в салона на казиното. Сцената и театралния салон са били завършени 1902 г.

В 1921 г. е направено разширение на сцената, а през 1924 г. тя е била надстроена с 2 м. над покрива, което отчасти разваля обема на сградата и главната ѝ фасада. Значителни поправки на сцената са правени 1933–34 г. Сега главната фасада е изцяло реставрирана. Предстои цялостна реконструкция и разширение на театралната зала и сцената.

Да се проектира една единна фасада, която да обедини различни по съдържание и функции помещения е била трудна задача, с която виенският архитект Паул Бранк се е справил блестящо. Главната фасада е решена представителна, богато архитектурно-скулпторно обработена и силуетно развита.

В главната фасада се различават няколко части различно разрешени, но композиционни и стилово свързани; средна част, две странични крила, свързани със средния обем с междинна част и една ъглова. Най-богато архитектурно оформена е средната част. Тя е и по-висока покрита със своеобразен мансарден покрив. Два крайни ризалета завършващи с квадратни кули. Планират тази симетрично разрешена част. Тази част е по-остъклена – 5 правоъгълни витрини за казиното и по-малки арковидни прозорена към зрительната зала.

Главният корниз на средния обем значително надвишава по височина и богатство на пластичната обработка този на страничните крила.

Трябва да се отбележи, че различният обем и отделните части на фасадата не отговарят на разпределението. Така например в партера на всеки ризалит има по една богато архитектурно оформена врата, всички те обаче не водят към фоайе или стълбище, фасадата към магазините и складовете и тази към магазините и библиотеката са решени по един и същ начин. Главният вход за театъра е еднакъв с този на ресторанта.

Конструкцията на сградата е масивна. Външните носещи стени са 60 и 45 см., а вътрешните 45 и 30 см.

Като паметник на културата сградата е ценна с това, че тя е първата театрална сграда, построена по архитектурен проект, преминала на конкурс. Нейният интериор и най-вече фасадата, издържани в духа на стил "неокласицизъм" са образец на архитектурата по онова време.

СГРАДАТА НА ДВОРЕЦА НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР БАТЕМБЕРГ
ПЛ. 9-ТИ СЕПТЕМВРИ

СЕГА ОКРЪЖЕН СЪД

Двореца на княз Александър Батемберг е строен в първите години след Освобождението-1887/92г. на мястото на бившето вилаетско здание, съборено от бомбардировките над града през войната.

Автор на проекта е арх. Грюнангер (един от първите архитекти чужденци, дошли в България).

Сградата е построена до тази на вилаетското управление (сега Окръжен държавен архив), има правоъгълна форма с размери 40 м х 18 м и квадратура 750 кв.м. Плановата система е ясна-коридорна с централен вход в средната напречна ос и коридор, разположен по дължина на сградата, от двете страни на който са наредени стаите.

Влизането в двореца става чрез поретик в дорийски ред. Фоайето пред стълбището е правоъгълно. Стерните са украсени с йонийски пиластри, а над тях следват профилите на антаблimenta. Стълбището е отделено през две стъпала и три отвора, масивно трирачнено. Парапетът е също масивен с балюстрада.

От помещенията единствено декорирана е заседателната зала, която се намира срещу стълбището и дава лице в централния ризалит на фасадата. Достъпна е чрез 3 врати от коридора и 2 врати от съседните стаи. Има площ 123 кв.м. с тераса 25 кв.м.

Горната е двуетажна с един извисен централен ризалит и два крайни ризалита. Интериърът има каменен паркет и вентилационни прозорци завършват с метални решетки.

огат архитектурен детайл е централният вход, като средните 3 образуват още един

ризалит и оформят портика на терасата, който е издържан в дорийски ред - непълен, фризът е с триглифи. Терасата има каменен парапет с балюстрада, разделена от камени стълбчетата.

Покривът е мансарден с кулообразно надвишаване над ризалита и е покрит с ламарина. Мансардните прозорци са кръгли с профилирани рамки. В крайните ризалити - двойни увенчани със сегментен фронтон.

Върху фасадата е поставена паметна плоча, която напомня, че на това място са били обесени от фашистката полиция: Леон Таджер, Ангел Главчев, Ангел Георгиев, Иван Хр. Стоянов, Ахмед Татаров, Владимир Лиев.

За подземното се знае, че в него са ставали инквизициите на политзатворниците, както и екзекуцията над офицерите русофили. То е било свързано чрез подземен тунел с къщата на Мантов (бивш началник на полицията, ул. "Иван Вазов" 16) и се е наричало "Мантовата гробница". Сега входът е зазидан.

Конструкцията на сградата е масивна, с тухла и каменна облицовка на партера каменно подземие, дървена покривна конструкция с ламаринен покрив. Подовата конструкция е с пруски сводове върху железни греди. Външните стени имат дебелина 60 и 45 см, а вътрешните посеци - 45 и 30 см.

СГРАДАТА НА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА,
ул. "ИВАН ВАЗОВ" ъгъла ул. "ДОНДУКОВ КОРСАКОВ" №1
СЕГА ОКРЕЩАНА БИБЛИОТЕКА "ЛИВЕН КАРАВЕЛОВ"

Строена 1911 година от големия български архитект НИКОЛА ЛАЗАРОВ (завършил архитектура в Париж), сградата има ъглово разположение. Планащото решение е с коридорна система, а влизането е ъглово със степенуване на отделните помещения. В една ос са наредени елипсовидно предверие, летовъгълно фоале и кръгло стълбище – характерно за творчеството на проектанта.

Сградата заема 400 кв.м площ, има 2 етажа. В интериора преобладава гипсовата декорация, изпълнена по проекти на автора. Стълбището е каменено, обито с железен саранет – ажурен със спираловидни орнаменти и гербът на търговията. Таванът на стълбищното помещение е кръгъл с малка централна розетка от акантови листа и астрагал, както и корниз със зъборез.

Интерес представлява елипсовидната зала и залата с колоните на 1 етаж. Първата има гипсов таван, украсен е с кръгла розета от акантов лист и астрагал, а корнизът е със зъборез и лаврови гирлянди.

Залата с колоните е разделена посредством трегери на 3 части. Трегерите лежат върху кръгли йонийски колонки с пиедестал, свободно стоящи през пиластри. Средната част на залата е най-голяма. Таванът има богато профилиран корниз. Плафонът е украсен с 2 ленти от гирлянди с лаврови листа рози.

Вратите към тази зала са двукрили, таблени с профилирана рамка, увенчани с триъгълен фронтон със зъборез, подпрян на – конзоли.

Външната архитектура на сградата е пластично разработена. Две нееднакви на дължина фасали с висок мансард, обелинени с една кръгла кула с купол, която подчертава главния вход. Входът е обогатен с две йонийски полуколонни, стъпили върху покъла.

Масивен балкон с балкострада, подпрян на четири големи пластично разработени конзоли, оптически разделят хоризонтално партерът от I етаж.

Над главния корниз се извисява купол върху полу-кръгъл барабан. Корнизът на барабана има по-уедрен детайл, ситен зъборез и фриз от растителни орнаменти. Корниза образува една полукръгла арка, под която в декоративна кръгла рамка е монтиран часовник.

СГРАДАТА НА ХОТЕЛ "СЕВАСТОПОЛ"

В сегашния си вид сградата е строена на два етажа - в 1894 г. партерът и I етаж и е служила за хотел на Иван Стоянов - търговец. В 1951 г. се построява II етаж и мансардния, като едновременно с това се извършва цялостно преустройство в разпределението, промяна на фасадата и продължение на сградата по ул. "О. Паисий".

При преустройството на фасадата се употребяват архитектурни детайли, характерни за стил "неокласицизм". Профилираният междуетажен корниз, общият подпрозоречен корниз, правоъгълните табли и подпрозоречния парапет, вертикалните прозорци с каменна рамка - всичко това е повторено от първия във втория етаж, само детайлите са по-различни. На хоризонталния корниз от I етаж отговаря триъгълен фонтан с конзоли и ключов камък. Нови архитектурни елементи на фасадата са и своеобразните островърхи ниши на I етаж.

Конструкцията на сградата е масивна. Покривът е мансарден - с извита лицева част.

СГРАДАТА НА СИРОПИТАЛИЩЕТО НА ПАСТОР ВАНГЕМАН СЕГА МУЗИКАЛНА ГИМНАЗИЯ

Сградата е строена 1900 - 1901 г. от немски духовен орден с рекламна цел на паспор Вангеман. Автор на проекта е инж.Т.Тонев (вероятно преработен чужд проект).

Постройката заема 560 м.кв. Състои се от 4 етажа, сутерен и кула. Плановата схема е коридорна. Двете отделения - мъжко и женско са съвсем обособени и имат самостоятелни стълбници.

Архитектурата на сградата е оригинална, своеобразна с прилагане на класически и особено на готически форми.

От интериора най-голям интерес представлява молитвената зала с олтар, сега използвана за концертен салон на училището. Тя е богато украсена с орелефна, гипсова декорация като орнаментите са оцветени и бронзирани. Гипсовата шукатура е в стили барок, рококо и готика, оцветена в небесно синьо, розово.

Характерно за сградата е, че всеки етаж е решен различно, като сложността на детайла се увеличава във височина (за лицевата фасада). На фасадата към двора са ясно изразени 4-те етажа и архитектурно е решена по друг начин и с други детайли. Конструкцията на сградата е масивна. Покривната конструкция е дървена, двускатен, стръмен покрив, покрит с керемиди.

КЪЩАТА НА КАЛИОПА КАЛИШ
СЕГА ПРИЕМНА НА ГНС - РУСЕ

Представлява интерес като архитектурно-пространствено разпределение, характерно за преобладаващата холова система - един представителен салон, около които са наредени стаите.

Помещенията й - салон, четири стаи и стълбище са били украсени от виенския декоратор Паул Дьо Шаверсберг. Използването на орнаменти по виенски образец, грифони, вази, сивени, ангелски глави, лаврови гирлянди, птици и митологически сивени (Амур и Психея), както и начинът на изпълнението чрез използване на шаблони говорят за поникването по Дунава на европейските стилове ренесанс, барок и неокласицизъм, както и за вкуса на западноевропейската мода.

Къщата е била подарена на Калиопа - думънка, жена на унгарския посланик, от Мидхад паша. По-късно е била откупена от русенския търговец Камбуров.

ПАМЕТНИКА НА СВОБОДАТА

След изграждането на паметника на Освободителите в София през 1905 г., авторът на проекта, италианския скулптор Арнолдо Цоки бива поканен да изработи паметник на Опълченците. Паметникът бил осветен на 11.VIII.1906 г. в присъствието на министър Малинов, Кръстев, ген. Ботев, гувернера, румънския консул и румънски и български опълченци.

Паметникът има пирамидална композиция. Върху квадратен стелеобат, със стълби от едната страна се издига колоната от гранит с пиедестал и тоистъпален цокъл. Върху колоната стои изправена бронзова статуя на Свободата – 3.75 м. височина държаща в лявата си ръка меч и протегната напред десница. Върху страните на пиедестала – окултефи възпроизвеждат исторически моменти от Освободителната война. Два едни бронзови лъва единият с разкъсана веица в устата, а другият пази меч и щит с надпис "Свобода" охраняват статуята.

СГРАДАТА НА РЕСТОРАНТ "ПОТСДАМ"

Сградата е построена в 1907 г. за бирария на Стефан Гъдев. Автор на архитектурния проект и ръководител на строежа е инж. Т. Тонев. Знае се, че проектът е взаимствуван от по-рано построен ресторант в Букурещ.

Салонът на ресторанта има форма на неправилен четириъгълник с начупена стена и е решен еднопространствено с галерия в дъното.

Интересна е фасадата на оградата с височина 14 м. Тя отговаря на партер и етаж. Фасадата има почти квадратна форма и подчертани с пиластри ъгли и е отворена с широка елиптична арка с профилирана каменна рамка. Пиластрите са декорирани в долната си част с "Т" образна каменна плоча, украсена с раковина, спирални извивки, растителни орнаменти и гирлянди, а в горната – картиш. Фасадата е украсена с добре изработени каменни пластични орнаменти: ключов камък с волутен мотив и акантов лист, фриз от гирлянди, които в ъглите се спускат надолу, два медальона с амурчета. Главният корниз, обогатен със зъборез и медальони е увенчан с атика, украсена с балюстрада в краищата, а в средата плътна. Там е стоял надписът на бирарията.

Конструкцията е масивна. Външните стени са носещи тухлени 60 см., подсилени с пиластри. Покривната конструкция е дървена с ламаринен покрив.

Сградата има интересно разрешение със своята външна архитектура с големия арковиден отвор, пластична украса и сводово покритие. Тя има много оригинално обемно пространствено изграждане и е единствена за Русе.

бивш хотел "Лондон". Те са в стил "Неокласицизъм" и са строени в периода 1890-1900 г.

Сгладата на ОИС и ГНС /бившата Съдебна палата/ е построена в 1936 г. по проект на арх.Н.Лазаров.

СГРАДАТА НА МЪЖКАТА ГИМНАЗИИ
ул. "9-ТИ СЕПТЕМВРИ" № 3

Построена в 1894/98г. по проект на арх.Петко Комчилов (завършил архитектура в Прага).

Строежът на сградата е струвал 720 000 лв. Тогавашното министерство на народното просвещение е държало мъжката гимназия да бъде образцова и е отпуснало достатъчно средства за богато уреждане на кабинетите.

Сградата има размери 6300 x 6300 м при 2500 кв.м. застроена площ с вътрешен двор 1200 кв.м. Тя се състои от партер, първи етаж, както и сутерен под плата сграда.

Плановата система е коридорна с прекъсване на коридора от гимнастическия салон в партера.

Най-голям интерес представлява аулата. Тя се намира на I етаж над входното фоайе. Стената пред аулата е украсена с йонийски пиластри върху пиедестал. В нея се влиза през три двукрили таблени врати, увенчани с дървен триъгълен фронтон.

Аулата е разделена на 2 части – едната снена, а другата тържествена зала. Таванът е с трегери и гипсови коринзи. Трегерите стъпват върху коринтски пиластри или върху богато оформени с акантови места спираловидни конзоли, осветлението се осъществява от 5 отвора, 3 от които са високи двукрили врати с полукръгъл оберлихт и водят към 3 масивни балкона с парапет балюстрада.

Интериорът на сградата с богато оформеното си стълбище и аула е предизвикал възхищение на съвременниците за това време.

Главната фасада е обърната към пл. "9-ти септември".

Тройна аркада от полукръгли арки върху импости подчертава главния вход. Трите масивни балкона не излизат пред фасадата. В страни има по един правоъгълен прозорец с каменна рамка с уши, а над него гладък фриз и триъгълен фронтон. Прозоречният корниз минава през цялата дължина на фасадата и под всеки прозорец е подпрян на 2 конзоли. Под прозоречният парапет е украсен с гирлянд.

Главният корниз е профилиран и обогатен с конзоли и зъборез. Над него има атика с балистрада в краищата.

Външната архитектура е спокойна, отворите на прозорците се редуват равномерно, прекъснати от ризалита на входа и тържествената аула над него. Този ризалит, значително обогатен в детайла и по-висок от двете странични крила, убедително подчертава най-важната част от сградата.

КЪЩАТА НА ИВАН СТ. СОЛАРОВ
СЕГА ДОМ НА НОВОРОДЕНОТО

Къщата е строена около 1885 - 1890 г. за жилище на Иван Соларов - един от първите капиталисти в България, крупен русенски търговец на сол. За него се споменава в записките на Захари Стоянов.

Не са намерени документи за автора на архитектурния проект. Външната архитектура на сградата се доближава повече до виенската. Знае се, че каменоделците и художниците са били италианци, а най-вероятно е проектът да е внесен от Виена (а не както твърдят наследниците, че е италиански проект).

Планът на сградата има правилна форма комбинирана от правоъгълници, построена на две нива. Представителната част, която е към бул. "Ал. Стамболийски" се състои от един етаж с мансарден таван и 2 кули, а задната част от етаж, мецанин и обикновен таван.

Жилищните помещения не са много просторни, приемният салон 25 м^2 , а въгловият 30 м^2 . Най-добре е декориран приемният салон, който играе и най-представителна роля в жилището, като е свързан с официалния вход и тераса.

От външната архитектура на сградата, акцентът е паднал на главната фасада и страничната западна с поглед към площад "Митнически" и р. Дунав. Именно този ъгъл е подчертан с четириъгълна кула.

Главната фасада е симетрична, входът е подчертан с ризалит и портик, атика и кула. Главният корниз е профилиран, обогатен от малки модильони, които са единични на ризалита и двойни на останалата част. Фриз от акантови ме-ста и розети в безкрайна композиция украсява фасадите, пре-

къснат от ризалита.

Мансардният таван започва с балюстрада и завършва с префилиран корниз.

Конструкцията на сградата е масивна.

Знае се, че за облицовката на фасадата и архитектурните детайли е използван специален пирговски камък, стъпалата на главния вход са от карарски мрамор /Италия& ламаринената покривна настилка - от Италия, кахловите плочки - от Германия, стъклата за прозорците са доставени от Америка, паркетът е от орехово дърво. Сградата е пример за богата буржоазна къща на ранния капитализъм.

Понастоящем тази архитектурна ценност е адаптирана за Дом на новороденото. Най-малките русенски граждани с много трогателен ритуал, получават име.

КЪШАТА НА ГЕОРГИ МАТИНОВ
СЕГА КЛУБ НА ДЕЙЦИТЕ НА КУЛТУРАТА

Сградата е строена в 1900 г. за жилище с магазин и складове на търговеца Г.Матинов. Собственикът е завъшил търговска академия в Цариград. От 1903 до 1906 г. Матинов е бил кмет на Русе.

Сградата се състои от партер, I етаж, мазе и таван с три кули и заема площ 330 кв.м. От жилищните помещения най-голям е приемният салон - 47 кв.м.

Всички помещения са били декорирани. Стените и таваните са били рисувани в сухо фреско от италианския художник Карло Франческани, който ги е работил 1 година. Всички мебели са били купени от Виена. Вратите, които са двукрили, таблени с профилирана каса са били увенчани с декоративен пластичен каутич от пресован картон. Вътрешната страна на вратата е била оформена със завеса.

По стените е имало картини и гоблени. Бронзови полилеи са осветявали пищно наредените стаи. Отоплението е било със стенни печки.

Разположението на жилищните помещения е на I етаж около приемния салон /с директно осветление и израз на балкон/ 2 детски спални, една спалня за гости, салони, зимна градина и един пушален салон.

Цялата декорация на интериора има стремеж към пищна представителност в стил "неокласицизъм" и преобладаващи елементи на "рококо".

Във фасадата се съчетават най-разнообразни архитектурни форми и детайли в полукръгли и елиптични арки, правоъгълни, полукръгли и тройни прозорци, триъгълни, сег-

ментни, полукръгли, цели и пресечени фронтони, гербове, гирлянди, вази, статуи, кули. Сградата е добре свързана с ансамбъла на ул. "9-ти септември".

Конструкцията е масивна. Всички детайли и архитектурни форми по фасадата са каменни, изработени от италиански майстори каменоделци. Покривната конструкция е дървена. покривът е с ламаринена обвивка внесена от Англия.

От 1971 г. се използва за Клуб на дейците на културата.

АРХИТЕКТУРЕН КОМПЛЕКС ул. "9-ти СЕПТЕМВРИ"
ОТ ПЛОЩАД "9-ти СЕПТЕМВРИ" ДО ПЛОЩАДА НА
СВОБОДАТА /вкл. и ул. "Д. Стефанов", "Хр. Г.
Данов", "Добруджа" и Отец Паисий"/.

Този ансамбъл съдържа 32 сгради и обхваща предимно двете страни на ул. "9-ти септември", която е старата търговска улика. Той е изграден от сгради, строени около 1890-1900 год.

Регулацията на улицата е още от времето на Мидхал Паша и е забележителна с това, че всяко кръстовище е разрешено във вид площад с предимно двуетажни сгради. Тук се намират: комплексът от пет банкови сгради: Къщата на братя Симеонови - сега ДСК, старата БНБ /сега Проф-съюзен дом/, банка "Буров" /сега Пенсионен отпел/, Кредитно-популярна банка на братя Бълкови /сега сградата с магазин 1001 стоки/, Българската кредитна банка /сега Учителски дом/; пет хотела: хотел "Тетевен", хотел "Сплендид" - сегашните хотели "Москва" и "Република", една административна сграда на бившето застрахователно дружество "България".

Главните фасади на сградите от този ансамбъл имат различна дължина, а силуетно всички са добре свързани една с друга. Скулптурната украса е нецелика част от фасадата.

Сградите по улиците "Отец Паисий", "Добруджа", "Хр. Г. Данов" и "Д. Стефанов" също имат своите архитектурни качества.

С богата каменна скулптурна украса се отличава къщата на Саламон и Розали Блаушайн /бившил хотел "Букуреш" по ул. "Д. Стефанов".

Интересна е къщата на Г.Мартинов, на която всички стаи са изографисани с фрески.

В къщата на Андрей Тюриндо е запазен рисуван таван на хола.

КАТОЛИЧЕСКАТА КАТЕДРАЛА "СВ.ПАВЕЛ НА КРЪСТ"

Католическата катедрала е построена на мястото на стара църква 1890 г. по проект на италианския архитект Валентино. Инициативата за строежа е била поета от полските войници, участвували в армията на адм.Рожественски по време на Освободителната война, както и от австрийския консул Марсел Чех и жена му Паулина.

В двора на църквата е имало пансион за благородни девници, основан в 1873 г.

Архитектурата на катедралата е в неоготически стил, трикорабна.

Външната архитектура на сградата е лишена от пластична орнаментация. Тя действа внушително от едри форми с пестелива украса – корниз, контрафорси, отвори, ниши и кула. Височината до главния корниз е 11,50 м., а общата височина с кулата е 31 м.

Като паметник на културата сградата има стойност с вътрешната си архитектура, украсена със статуи, стъклопис, дърворезба и фрески и първия в страната орган изработен в Германия 1907 г.

АРХИТЕКТУРЕН АНСАМБЪЛ НА ПЛОЩАД "9-ти СЕПТЕМВРИ"

Площад "9-ти септември" е най-старият площад в Русе, оформен още през времето на османско робство.

На този площад, носещ името "Александровски площад" са ставали всенародни празници, манифестации. Около него са построени главните обществени сгради: Дворецът на Александър Батенберг /сега Окръжен съд/, построен в 1881-82 г. от арх.Грюнгангер, мъжката гимназия, Търговско-индустриалната камера /сега Окръжна библиотека/, по-късно построената Пощенска палата.

Всички тези сгради са свързани стилово. Особено добре са свързани сградите на мъжката гимназия с бившия дворец. От този площад започват двете най-големи търговски улици на града: ул. "9-ти септември" и ул. "Наршал Толбухин".

След преместването на центъра на града на площада на свободата, площад "9-ти септември" изгубва своето първостепенно значение.

През 1965 година бе изграден кръгъл фонтан със статуи.

КЪЩАТА НА СТЕФАН СИМЕОНОВ - СЕМЕНОВ

ул. "Иван Вазов" 15

/сега Приемна на ГНС/.

Къщата е строена в 1892 г. за жилище на Стефан Симеонов. Той е учредител на търгопеската банка.

Интериарът е богато декориран.

Външната архитектура на сградата е богата, в духа на "неокласицизма".

Терасата пред официалния вход е настилана с декоративни мозайчни плочки.

КЪПАТА НА ИВАН СИМЕОНОВ
ул. "ИВ. ВАЗОВ" № 26
/сега Дом за делови срещи/

Сградата е строена в 1895 г. за жилище на Иван Симеонов.

Интериорът на сградата е богато архитектурно решен и богато декориран.

Особено красива е външната архитектура на сградата.

Запазена е оригиналната дворна ограда.

КЪЩАТА НА АТАНАС БУРОВ СЕГА ПИОНЕРСКИ ДОМ

Сградата е построена 1908 г. за жилище на Атанас Буров – един от най-богатите българи, боатовчед на министър Буров. Автор на архитектурния проект по всяка вероятност е арх. Янович, който по-късно построява и банковата сграда на Буров. От 1950 г. сградата се ползва за Окръжен пионерски дом.

Застроената площ е около 280 кв.м. Плановата схема е вестибюлен тип.

Външната архитектура на сградата е оригинална. Паздвигена от ризалити, еркери, лоджии, балкони, надзиди и кула, която е украсена с каменни архитектурни форми и орнаменти в стил "сецесион". Всички фасади са асиметрично решени и различно архитектурно оформени. С най-богата пластична декорация е решена входната фасада.

Значението на сградата като паметник на културата се заключава с добрата планова схема, богато вътрешно оформление и обемно архитектурно изграждане на фасадите, прецизната пластична обработка на орнаментите и цялостното стилово издържане на фасадата.

СГРАДАТА НА БАНКА "ГИРДАП"
СЕГА ГНС (ЧАСОВНИКА)

Сградата е строена в 1896 г. за нуждите на банка "Гирдап" по проект на инж. Самуил Дананлов (тогава още не-дипломиран). В 1913 г. е изгорял мансардния етаж. Надстрояването с втори етаж е извършено в 1935 г. по проект на инж. Т. Тонев.

Сградата е разположена на ъгъл и по план има форма на неправилен четириъгълник, с пресечен остър ъгъл и вътрешен двор. Застроената ѝ площ е около 260 кв.м.

Във външната архитектура на сградата ясно се разграничава новата и старата част. Макар че дичи стремежът да бъдат стилово свързани. Сградата има два входа, акцентирани във фасадите: единият е на ъгловата фасада, а другият към ул. "Р. Даскалов".

Профилиран межетажен корниз минава изцяло през фасадата и преминава в двата масивни балкона над входовете. Балконите имат ажурен железен парапет, обогатен с растителни орнаменти и са подпирани на две хоризонтални камени конзоли, украсени с акантов лист, волути и шлефови.

Ъгълът на сградата е подчертан с висока атика с кръгъл часовник.

Конструкцията на сградата е масивна с носещи стени. Всички архитектурни форми и естетика в партера и I етаж са от камък. Подовата конструкция е масивна - пръски след върху железни греди.

ЦЪРКВАТА "СВ. ТРОИЦА" пл. "РУСЕНСКА КОМУНА"

Строена е 1632 г. при епископ Гаврил, на мястото на малка стара църква, част от която е запазена. В 1764 г. храмът е бил пристроен, а през 1797 г. – изографисан, но фреските унищожени. Иконостасът е изработен около 1805 – 1807 г. Иконите са работени в Москва и са от Школата на Троицко-Сергиевската лавра.

Старата част на църквата е вкопана в земята, а новата строена след Освобождението създава главната фасада. Същинската църква е решена като трикорабна, триабсидна с притвор и има размери 15,70 м. х 29,00 м. Таванът е дървен, украсен с карета и розети.

Като паметник на културата, църквата има стойност с вътрешната си архитектура – стенописи и иконостас и представлява интерес като късносредновековна постройка.

АРХИТЕКТУРЕН АНСАМБЪЛ ПО УЛ. "ДЕВЕТИ
СЕПТЕМВРИ" ОТ ПЛОЩАДА НА СВОБОДАТА
ДО бул. "ЛЕНИН"

Преобладаващата част от сградите на този ансамбъл са строени около 1900-1920 г.,

Архитектурният ансамбъл по ул. "9-ти септември" съдържа сгради в стил "неокласицизъм" и "сепесион". Накар и разнородни, те определят специфичния характер на тази улица.

Сградите, строени в периода 1890 - 1915 г. са с декориран с фрески или маслени бои жилищен интериор.

